

GENÇLİK, HELAL DAİRE, GÜNAH VE HARAMLAR

"Helâl dairesi geniştir, keyfe kâfi gelir. Harama girmeye hiç lüzum yoktur. Ferâiz-i İlâhiye ise hafiftir, azdır." (Sözler, Altıncı Söz)

"Dünyanın lezzetini, zevkini, saadetini, rahatını isterseniz, meşru dairedeki keyfe iktifa ediniz. O keyfinize kâfidir." (Sözler, On Üçüncü Söz, İkinci Makam)

"Sizdeki gençlik kat'iyen gidecek. Eğer siz daire-i meşruada kalmazsanız, o gençlik zayi olup, başınıza hem dünyada, hem kabirde, hem âhirette, kendi lezzetinden çok ziyade belâlar ve elemeler getirecek." (Sözler, On Üçüncü Söz, Birkaç biçare gençlere verilen...)

"Terbiye-i İslâmiye ile o gençlik nimetine karşı bir şükür olarak iffet ve namusluluk ve taatte sarf etseniz, o gençlik mânen bâki kalacak ve ebedî bir gençlik kazanmasına sebep olacak." (Sözler, On Üçüncü Söz, Birkaç biçare gençlere verilen...)

"Gençlik gidecek. Sefahette gitmişse, hem dünyada, hem âhirette binler belâ ve elemeler netice verdiğini ve öyle gençler ekseriyetle suiistimal ile, israfat ile gelen evhamlı hastalıkla hastahanelere ve taşkınlıklarıyla hapishanelere veya sefaletanelere ve mânevî elemelerden gelen sıkıntılarla meyhanelere düşeceklerini anlamak isterseniz, hastahanelerden ve hapishanelerden ve kabristanlardan sorunuz." (Sözler, On Üçüncü Söz, Birkaç biçare gençlere verilen...)

"Gençlik nimetine istikametle, taatle şükretse, hem ziyadeleşir, hem bâkileşir, hem lezzetlenir. Yoksa hem belâlı olur, hem elemli, gamlı, kâbuslu olur, gider." (Sözler, On Üçüncü Söz, İkinci Makamın Haşiyesi)

"Madem dünyanız ağlıyor ve hayatınız acılaştı. Çalışınız, âhiretiniz dahi ağlamasın ve hayat-ı bâkiyeniz gülsün, tathlaşsın." (Sözler, On Üçüncü Söz, İkinci Makamın Haşiyesi)

"İşlediğimiz herbir günah, kafamıza giren herbir şüphe, kalb ve ruhumuza yaralar açar." (Lem'alar, İkinci Lem'a, Birinci Nükte)

ALLAH'I TANIMAK VE SEVMEK (MARİFETULLAH - MUHABBETULLAH)

"İnsan, ebed için yaratılmıştır. Onun hakikî lezzetleri, ancak marifetullah, muhabbetullah, ilim gibi umur-u ebediyededir." (İşarat-ul İ'caz, Sure-i Bakara, 25.Âyetin tefsiri)

"Allah'a hakikî abd olan, başkalara abd olamaz." (Hutbe-i Şâmiye)

"Allah'ı tanımayan, her şeye, herkese nispetine göre bir rububiyet tevehhüm eder, başına musallat eder." (Hutbe-i Şâmiye)

"Kemâlât-ı insaniyenin en mühimi ve en büyüğü, belki bilcümle kemâlât-ı insaniyenin menbaı ve esası, iman-ı billâhtan ve marifetullahtan neş'et eden muhabbetullah olduğunu bil..." (Şualar, Yedinci Şua, Âyetü'l-Kübra)

"Bir insan en evvel muhabbetini Allah'a verirse, onun muhabbeti dolayısıyla Allah'ın sevdiği her şeyi sever. Ve mahlûkata taksim ettiği muhabbeti, Allah'a olan muhabbetini tenkis değil, tezyid eder." (Mesnevi-i Nuriye, Katre)

"Şefkatin ateşini söndürecek mârifetullahtan başka birşey var mıdır? Evet, marifetullah olduktan sonra, dünya lezzetlerine iştiha olmadığı gibi, Cennete bile iştiyak geri kalır." (Mesnevi-i Nuriye, Hubâb)

"Hilkatin en yüksek gayesi ve fitratın en yüce neticesi, iman-ı billâhtır." (Mektubat, Yirminci Mektup, Giriş, Mukaddime)

"İnsaniyetin en âli mertebesi ve beşeriyetin en büyük makamı, iman-ı billâh içindeki marifetullahtır." (Mektubat, Yirminci Mektup, Giriş, Mukaddime)

"Cin ve insin en parlak saadeti ve en tatlı nimeti, o marifetullah içindeki muhabbetullahtır." (Mektubat, Yirminci Mektup, Giriş, Mukaddime)

"Ruh-u beşer için en hâlis sürur ve kalb-i insan için en sâfi sevinç, o muhabbetullah içindeki lezzet-i ruhaniyedir." (Mektubat, Yirminci Mektup, Giriş, Mukaddime)

"Bütün hakikî saadet ve hâlis sürur ve şirin nimet ve sâfi lezzet, elbette marifetullah ve muhabbetullahtadır. Onlar, onsuz olamaz." (Mektubat, Yirminci Mektup, Giriş, Mukaddime)

ADALET, CEZA, HESAP, MÜKÂFAT, ZULÜM

"Bir mâsumun hakkı, bütün halk için dahi iptal edilmez. Bir fert dahi, umumun selâmeti için feda edilmez. Cenâb-ı Hakkın nazar-ı merhametinde hak haktır, küçüğüne büyüğüne bakılmaz. Küçük, büyük için iptal edilmez." (Mektubat, On Beşinci Mektup, İkinci Sual)

"Bir cemaatin selâmeti için, bir ferdin rızası bulunmadan, hayatı ve hakkı feda edilmez. Hamiyet namına, rızasıyla olsa, o başka meseledir." (Mektubat, On Beşinci Mektup, İkinci Sual)

"Adalet-i izafiye ise, küllün selâmeti için cüz'ü feda eder. Cemaat için, ferdin hakkını nazara almaz. Ehvenüşşer diye bir nevi adalet-i izafiyeyi yapmaya çalışır." (Mektubat, On Beşinci Mektup, İkinci Sual)

"Adalet-i mahzâ kâbil-i tatbik ise, adalet-i izafiyeye gidilmez. Gidilse zulümdür." (Mektubat, On Beşinci Mektup, İkinci Sual)

"Haksızlığı hak iddia edenlere karşı hak dâvâ etmek ve onlara müracaat etmek bir haksızlıktır, hakka karşı bir hürmetsizliktir." (Mektubat, On Altıncı Mektubun Zeyli)

"Hukuk-u şahsiye ve bir nevi hukukullah sayılan hukuk-u umumiye namıyla iki nevi hukuk var." (Mektubat, Yirmi Dokuzuncu Mektup, Birinci Risale olan Birinci Kısım)

"Hiçbir insanın Cenâb-ı Hakka karşı hakk-ı itirazı yoktur. Ve şekvâ ve şikâyet de haddi yoktur." (Mesnevi-i Nuriye, Şemme)

"Şikâyet eden ferdin hilâf-ı hevesini iktizâ eden, nizam-ı âlemde binlerce hikmet vardır. O ferdi irzâ etmekte, o bin hikmetin içdâbı vardır. Bir ferdi razı etmek için bin hikmet fedâ edilemez." (Mesnevi-i Nuriye, Şemme)

"Ceza, mâsiyetin lâzım-ı zâtîsidir." (Sünûhat)

"Bazen bu harp boğuşmalarını merakla takip eden, bir tarafa kalben taraftar olur. Onun zulümlerini hoş görür, zulmüne şerik olur." (Şualar, On Birinci Şuâ, Dördüncü Mes'ele)

"Onlar mevhum bir cemiyet isnadıyla zulmederler. Kader ise, "Neden tam ihlâsla, tam bir tesanütle, tam bir hizbullah olmadınız?" diye bizi onların elleriyle tokatladı, adalet etti." (Şualar, On Dördüncü Şuâ)

"Kuvvet kanunda olmalı. Yoksa, istibdat tevzi olunmuş olur." (Divan-ı Harb-i Örfi)

"İnsanın ihtiyarî eserindeki adem-i kemâl, cebri nefy, ihtiyarı ispat eder." (Hutbe-i Şâmiye)

"Hukuk-u ibad, hukukullah hükmüne geçmiyor ki hak olabilsin. Belki nefsanî haksızlıklara vesile olur." (Emirdağ Lâhikası-II, 102.Mektup)

"Zulme rıza zulümdür; taraftar olsa, zâlim olur." (Kastamonu Lâhikası, 129.Mektup)

"Padişah, Peygamberimizin emrine itaat etse ve yoluna gitse halifedir. Biz de ona itaat edeceğiz. Yoksa, Peygambere tâbi olmayıp zulmedenler, padişah da olsalar haydutturlar." (Divan-ı Harb-i Örfî)

"Zulüm ve fıkta hasis ve hayırsız bir lezzet görüldüğünden, onlardan nefis teneffür etmez. Kur'ân-ı Kerim, o zulmün âkıbeti olan gadab-ı İlâhîyi zikretmiştir ki, nefisleri o zulüm ve fıkstan tenfir ettirsin." (İşaratü'l-İ'caz, Fatiha Sûresi)

"Zulüm, başına adalet külâhını geçirmiş." (Mektubat, Hakikat Çekirdekleri)

"Kuvvetler başıboş bırakıldığından, muamelâtta zulüm ve tecavüzler vukua gelir. Bu tecavüzleri önlemek için, cemaat-i insaniye, çalışmalarının semerelerini mübadele etmekte adalete muhtaçtır." (İşaratü'l-İ'caz, Bakara Sûresi, 21-22.Âyetin tefsiri)

"Zulmün zulûmatındaki zararlardan ve cinayetlerden lezzet alırlar, adeta şeytanın mahiyetine girerler. Evet, cinnî şeytanın vücuduna kat'î bir delili, insî şeytanın vücududur." (Lem'alar, On Üçüncü Lem'a, Onuncu İşaret)

"Hiçbir kanun-u adalete ve insaniyete ve hiçbir düstur-u hakikate ve hukuka muvafık gelmeyen boğuşmalardan, elbette âlem-i İslâm ve Kur'ân teberri eder." (Kastamonu Lâhikası, 129.Mektup)

"Tarik-i gayr-ı meşru ile bir maksadı takip eden, galiben maksudunun zıddıyla ceza görür." (Mektubat, Hakikat Çekirdekleri)

"Hakikî adalet ve tesirli ceza odur ki, Allah'ın emri namıyla olsun. Yoksa tesiri yüzden bire iner." (Hutbe-i Şâmiye)

"Zalim izzetinde, mazlum zilletinde kalıp buradan göçüp gidiyorlar. Demek bir mahkeme-i kübrâya bırakılıyor." (Sözler, Onuncu Söz, İkinci Suret)

"Kuvvet hakka hizmetkâr olmalı!" (Sözler, Lemeât)

NAMAZIN EHEMMİYETİ

"Kâinatta en yüksek hakikat imandır. İmandan sonra namazdır. (Tarihçe-i Hayat, Isparta Hayatı)

"Âkıl isen, ibadet cihetinde yalnız bugünü düşün. Ve 'Onun bir saatini, ücreti pek büyük, külfeti pek az, hoş ve güzel ve ulvî bir hizmete sarf ediyorum' de." (Sözler, Yirmi Birinci Söz, Birinci Makam, Üçüncü İkaz)

"Her yeni gün, sana, hem herkese, bir yeni âlemin kapısıdır. Eğer namazını kılmazsan, senin o günkü âlemin zulümatlı ve perişan bir halde gider. Senin aleyhinde âlem-i misâlde şehadet eder." (Sözler, Yirmi Birinci Söz, Birinci Makam, Beşinci İkaz)

"Namaz, kul ile Allah arasında yüksek bir nispet ve ulvî bir münasebet ve nezih bir hizmettir ki, her ruhu celb ve cezb etmek namazın şe'nindendir." (İşaratü'l-İ'caz, Bakara Sûresi, 3. âyetin Tefsiri)

"Namazda ruhun ve kalbin ve aklın büyük bir rahatı vardır. Hem cisme de o kadar ağır bir iş değildir." (Sözler, Dördüncü Söz)

"Namazın mânâsı, Cenâb-ı Hakkı tesbih ve tâzim ve şükürdür." (Sözler, Dokuzuncu Söz, Birinci Nükte)

"Namaz; bütün ibadâtın envânını şâmil bir fihriste-i nûrâniyesidir ve bütün esnaf-ı mahlûkatın elvan-ı ibadetlerine işaret eden bir harita-ı kudsiyedir." (Sözler, Dokuzuncu Söz, Üçüncü Nükte)

Ey nefis! Bil ki, dünkü gün senin elinden çıktı. Yarın ise, senin elinde senet yok ki ona mâliksin. Öyle ise, hakikî ömrünü, bulunduğun gün bil; lâakal günün bir saatini, ihtiyat akçesi gibi, hakikî istikbal için teşkil olunan bir sandukça-i uhreviye olan bir mescide veya bir seccadeye at." (Sözler, Yirmi Birinci Söz, Birinci Makam, Beşinci İkaz)

"Namazı terk eden adam, Sultan-ı Ezel ve Ebedin raiyeti hükmünde olan mevcudatın hukukuna ehemmiyetli bir tecavüz ve mânevî bir zulüm eder." (Lem'alar, Yirmi Üçüncü Lem'a, Hatime, Birinci Sual)

MUSİBETLERE BAKIŞ

"Âfatlar, za'f-ı imandan neşet eden hatâların neticesidir." (Kastamonu Lâhikası, 11.Mektup)

"Musibetler, dergâh-ı İlâhîye sevk etmek için birer kader kamçısıdır." (Barla Lahikası, 225.Mektup)

"Asıl musibet ve muzır musibet, dine gelen musibettir. Musibet-i diniyeden her vakit dergâh-ı İlâhiyeye iltica edip feryad etmek gerektir." (Lem'alar, İkinci Lem'a, Beşinci Nükte)

"Musibetlerin ise, zevâinden sonra dumanları söner, nurları kalır. Lezzetlerin zevâinden sonra kalan dumanları, günahlarıdır." (Mesnevi-i Nuriye, Katre)

"En ziyade musibet ve meşakkate giriftar olanlar, insanların en iyisi, en kâmilleridir." (Lem'alar, Yirmi Beşinci Lem'a, On Beşinci Devâ)

"Musibette herkesin hakkı, kendinden musibet noktasında daha yukarı olanlara bakmaktır ki, şükretsın." (Lem'alar, Yirmi Beşinci Lem'a, On Sekizinci Devâ)

ÖLÜM VE HAKİKATİ

"Ey insan, düşün! Sen alâküllihal öleceksin." (Lem'alar, On Üçüncü Lem'a, On İkinci İşaret)

"Ehl-i iman için ölüm rahmet kapısıdır, ehl-i dalâlet için zulümat-ı ebediye kuyusudur." (Lem'alar, Yirmi Beşinci Lem'a, Dokuzuncu Deva)

"Nasihat istersen ölüm yeter. Evet, ölümü düşünen, hubb-u dünyadan kurtulur ve ahiretine ciddi çalışır." (Mektubat, Yirmi Üçüncü Mektup, Yedinci Sual)

"Lâyemut değilsin, başıboş değilsin, bir vazifen var. Gururu bırak, seni Yaratanı düşün, kabre gideceğini bil, öyle hazırlan." (Lem'alar, Yirmi Beşinci Lem'a, Üçüncü Deva)

"Ölümün hakikatini gören kâmil insanlar, ölümü sevmişler, daha ölüm gelmeden ölmek istemişler." (Sözler, Yedinci Söz)

"Ecel gizli olduğu için, genç ihtiyar fark etmeyerek, her vakit ecel celladı başını kesmek için gelebilir." (Sözler, On Üçüncü Söz, İkinci Makam, Birkaç biçare gençlere verilen bir tenbih, bir ders, bir ihtardır.)

"Ölüm bizim için bir terhis tezkeresidir. Eğer idam da olsa, bizim için bir saat zahmet, ebedî bir saadetin ve rahmetin anahtarı olur." (Şualar, On İkinci Şuâ)

"Ey nefis! Başta Habibullah, bütün ahabın, kabrin öbür tarafındadırlar. Burada kalan bir iki tane ise, onlar da gidiyorlar. Ölümünden ürküp, kabirden korkup başını çevirme. Merdâne kabre bak, dinle, ne talep eder? Erkekçesine ölümün yüzüne gül, bak, ne ister." (On Dördüncü Söz, Hatime)

"Dünya bir misafirhanedir; vefat eden çocuk nereye gitmişse, siz de, biz de oraya gideceğiz. Ve hem bu vefat ona mahsus değil, umumî bir caddedir." (Mektubat, On Yedinci Mektup, Dördüncü Nokta)